

природи, сприйняття її краси і самоцінності, відбувається повернення до «людського виміру», що дає можливість індивідуального розвитку і самореалізації. Німецькими педагогами ведуться пошуки моделей занять, форм робіт, які би сприяли подоланню розриву між теорією та практикою, життям і пізнанням, виробленням екологічної свідомості молодого покоління, які базуються на принципах неперервності та міждисциплінарності, реалізуються в середніх навчальних закладах та позашкільній освіті. Питання підготовки студентів університету до професійної діяльності в галузі екологічної освіти могло би стати предметом нашого наступного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ломакович В. Я. Формування екологічного змісту освіти у федеральних землях Німеччини/ В. Я. Ломакович// Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2005. – № 2. – С. 115–118.
2. Ломакович В. Я. Аналіз екологічного змісту шкільних програм та підручників у закладах освіти середнього ступеня навчання Німеччини / В. Я. Ломакович // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2006. – № 4. – С. 153–158.
3. Ойлефельд Г. Эмпирические исследования в практике экологического образования в Федеративной Республике Германии в 1985 и 1991 годах. Сравнительный анализ / Г. Ойлефельд // Экологическое образование: опыт России и Германии. Под ред. В. И. Данилова-Данильяна, С. Н. Глазачева, Р. Е. Лоба. – М.: Горизонт, 1997. – С. 340–350.
4. Ästhetische Erziehung und Alltag / Hrsg. von H.K. Ehmer. – 1. Aufl. – Lahn-Gießen: Anabas-Verlag, 1979. – 343 S.
5. Ästhetische Erziehung und Kommunikation / Hrsg. von O. Schwenke. – Frankfurt a.M.; Berlin; München, 1972. – 120 S.
6. Institut für die Pädagogik der Naturwissenschaften an der Christian-Albrechts-Universität Kiel. B. Bolscho, D. Seybold. Umweltbildung und ökologisches Lernen: Ein Studien- und Praxisbuch. Berlin, 2001. – 471 S.
7. Eucker J., Kämpf-Jansen H. Ästhetische Erziehung. 5–10. – München; Wien; Baltimore: Urban und Schwarzenberg, 1980. – 314 S.
8. Selle G. Kultur der Sinne und ästhetische Erziehung: Alltag, Sozialisation, Kunstunterricht in Deutschland vom Kaiserreich zur Bundesrepublik. – Köln: Du Mont., 1981. – 312 S.
9. Staudte A. Ästhetische Erziehung. 1–4. – München; Wien; Baltimore: Urban und Schwarzenberg, 1980. – 235 S.
1. Weiszäcker E.Ü. von. Erdpolitik: Ökologische Realpolitik an der Schwelle zum Jahrhundert der Umwelt. – 2. aktualisierte Aufl. – Dannstadt: Wiss. Buchges., 1990. – 301 S.
2. Winter G. Ein umweltbewußtes Unternehmen in der Praxis: Das Winter-Modell // Chancen der Betriebe durch Umweltschutz: Plädoyer für ein offensives Umweltmanagement. – Freiburg im Breisgau, 1988. – S. 53–75.

УДК 373.6

Е. В. ГРАБАР

ОСНОВНІ ТИПИ І ВИДИ ТЕСТІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

У ПЕДАГОГІЦІ США

Розглядається проблема основних типів і видів тестів, які використовуються в педагогіці США з метою визначення іноземних навичок і вмінь учнів. Подана їх класифікація за груповими ознаками і наведені приклади тестових завдань, що відіграють важливу роль у процесі вивчення англійської мови як іноземної в середніх школах США і вважаються кращими зразками у змісті підручників.

Ключові слова: тестовий контроль знань, умінь і навичок, оцінювання іноземної комунікативної компетенції, шкільна освіта США.

ОСНОВНЫЕ ТИПЫ И ВИДЫ ТЕСТОВ С ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ПЕДАГОГИКИ США

Рассматривается проблема основных видов и типов тестов, которые используются в педагогике США с целью проведения оценивания иноязычных навыков и умений учеников. Дана их классификация соответственно с их групповыми качествами и приведены примеры тестовых заданий, которые играют важную роль в процессе изучения английского языка как иностранного в средних школах США и считаются лучшими примерами в содержании учебников.

Ключевые слова: *тестовый контроль знаний, умений и навыков, оценивание иностранной коммуникативной компетенции, школьное образование США.*

E. V. GRABAR

THE MAIN TYPES AND KINDS OF FOREIGN LANGUAGE TESTS IN AMERICAN PEDAGOGY

This article deals with the problem of the main types and kinds of tests, which consist of various forms and ways and are widely used in American pedagogy. Their aim is to assess the foreign language pupils' skills. We are also going to classify them under the group qualities and give some test examples, which play an important role in the process of mastering English as a foreign language at secondary schools in the USA. The following examples are determined to be the best ones used in the course-books context.

Key words: *foreign language knowledge and skills, test control, the foreign language communicative competence assessment, educational system of the USA.*

Нині тестологія налічує майже 300 назв різних типів і видів тестів. У багатьох випадках ці назви є синонімічними. Таку велику кількість тестів можна пояснити появою термінологічної анархії, яка існує в педагогічній тестології і частково пов'язана з наслідками хаотичного переносу психодіагностичної і соціологічної тестології в педагогіку. Ми намагаємося проаналізувати та об'єднати термінологічні класифікації видів тестів і тестових завдань які тепер використовуються та створити, наскільки це можливо, цілісну схему типології тестів.

Проблема типів і видів тестів, а також їх практичне використання в педагогіці США, що останнім часом активізувалось, є предметом досліджень таких зарубіжних науковців і педагогів, як Л. Бекмен, Ф. Дейвідсон, М. Мілановіч, Е. Шогемі, С. Савін'їон, Дж. О'Меллі, Л. Пірс, Р. Ладло, Т. Краул, Л. Кронбак, К. Клепгем, Д. Корсон, М. Кеніл, М. Свійн, Р. Берк, Р. Бервік, С. Росс, Б. Лінч, М. Мейсон та ін.

Метою статті є розглянути типи і види тестів, які становлять основу педагогічної системи оцінювання рівня мовленнєвих навичок і вмінь й комунікативної компетенції учнів в школах США, а також є загальноживаними в підручниках з іноземних мов.

Застосування тестів-досягнень як методу вимірювання у шкільній освіті США, у сфері вивчення іноземних мов зокрема призвело до появи та використання різних видів і типів тестів для визначення рівня іншомовної компетенції. Відповідно, це зумовило їх класифікацію, що здійснювалася за різними критеріями і принципами. Л. Бахман, Ф. Давідсон, М. Мілановіч пропонують дотримуватися певних критеріїв у разі проведення класифікації тестів відповідно до:

- їх використання;
- змісту, який лежить в основі цих тестів;
- схеми рекомендацій, відповідно до якої визначаються результати;
- способу, за яким проводиться визначення балів [3 с. 135 – 140].

На їх думку, будь-який тест з іноземної мови розроблено з певною метою, тобто для використання в навчальній програмі або проведення досліджень, які, необхідні для отримання вчителем інформації про рівень успішності учнів, що дасть можливість порівняти їхні

навчальні досягнення про їх рівень володіння іншомовним матеріалом, для виявлення ефективних засобів стосовно кращого засвоєння ними комунікативних навичок і вмінь. Залежно від того, яке рішення потрібно ухвалити, і проводиться класифікація тестів.

Проаналізувавши деякі джерела [4; 5; 10; 12], в яких висвітлюються питання тестового контролю, ми констатували факт, що в практиці викладання іноземної мови цей вид контролю іншомовних навичок і вмінь реалізується вчителями середніх шкіл США за допомогою п'яти типів тестів, а саме:

1) тести підсумкового контролю (*achievement tests*), що ґрунтуються на мовленнєвій програмі, за якою працює клас, й оцінюють роботу як учителя, так і учнів. Метою таких тестів є отримання інформації про рівень навчальних досягнень учнів на випускних чи вступних іспитах;

2) тести проміжного та поточного контролю успішності (*progress tests*), мета яких – мотивація школярів до навчання й отримання інформації про рівень засвоєння ними навчального матеріалу, а також для виявлення їхніх труднощів у навчанні;

3) тести підсумкового контролю (*placement tests*), що використовуються для розподілу учнів за групами відповідно до їхніх навчальних досягнень;

4) стандартизовані тести (*proficiency tests*), які побудовані так, щоб оцінювати мовленнєві досягнення учнів та їх відповідність вимогам програми;

5) тести розумових здібностей (*aptitude tests*), які проводяться з метою визначення рівня сформованості комунікативної компетенції і спрямовані на виявлення індивідуально-психологічних особливостей того, хто вивчає мову, з метою своєчасного забезпечення необхідною підтримкою, що сприятиме успішному оволодінню предметом.

Взявши до уваги вищенаведені рекомендації, ми пропонуємо провести класифікацію тестів за груповими ознаками для визначення рівня навчальних досягнень учнів з іноземної мови за:

- рівнем уніфікації (тести стандартизовані, нестандартні);
- рівнем упровадження (національні, навчального закладу, вчительські);
- статусом використання (обов'язкові, пілотні, дослідницькі);
- співвідношенням з нормами або критеріями;
- видом тестового завдання (тести з завданнями закритими і відкритими).

Така класифікація, на нашу думку, є найбільш структурованою і згідно з нею класи тестів згруповано за однією певною ознакою. Вважаємо за доцільне провести короткий аналіз кожної групи.

Нами з'ясовано, що за рівнем уніфікації тести з метою визначення рівня володіння учнями іншомовними навичками і вміннями поділяються на стандартизовані та нестандартні.

Стандартизованим називається тест з комплексною характеристикою, яка визначається його властивостями, процедурою вимірювання і процедурою шкалювання, а також чіткою регламентацією процедури та організації процесу тестування [7, с. 25]. Прикладами стандартизованих тестів з іноземних мов у школах США є тести TOEFL, SAT, ACT. Підготовкою такого рівня тестів займаються приватні організації Educational Testing Service, The international English Language Testing System. Відповідно тести, які готуються вчителями або авторами підручників для роботи на уроках іноземної мови, мають статус «нестандартизованих».

Такий підхід сприяв виникненню другої групи, а саме: за рівнем впровадження і статусом використання. Це означає, що тести, які розроблені з метою визначення рівня володіння учнями іншомовним матеріалом, поділяються на загальнодержавні (національні) і тести навчального закладу. При цьому, залежно від статусу використання, вони можуть бути обов'язковими, пілотними й дослідницькими.

Це зумовило виокремлення вищеназваних тестів до групи тестів орієнтованих на норму та орієнтованих на критерії. Це означає, що тестовий контроль рівня навченості учнів з іноземної мови орієнтований на норму, використовує тестову стратегію типу «мету досягнуто – мету не досягнуто». Відповідно тести орієнтовані на співвідносну групу, передбачають зіставлення індивідуальних результатів тестування з результатами, отриманими на

репрезентативній вибірці. Тести, орієнтовані на критерій, що визначають індивідуальні результати, передбачають оцінювання взаємозв'язку цих результатів з попередньо встановленими критеріями.

Для цього тести з метою визначення рівня навчальних досягнень учнів з іноземної мови можна поділити на два типи, відповідно до їх схем рекомендацій, а саме: на нормативно-орієнтовні та критеріально-орієнтовні [7, с. 50–54].

Є ще одна група тестів: за видом тестового завдання. З'ясовано, що тести, розроблені з метою визначення іншомовної компетенції, бувають з відкритими та закритими завданнями [3, с. 140–149].

У тестах з відкритими завданнями відповіді до завдань не надаються ні особі, котра бере участь у тестуванні, ані особі, котра їх перевіряє, тобто це тестові завдання з вільною формою відповіді. Як правило, це завдання з короткою відповіддю, та творчі завдання, які добре відображають рівень знань, умінь і навичок учня з іноземної мови. До такої форми завдань відносяться тести-есе (Essay), портфоліо (Portfolio), представлення (Performance) та ін. Проілюструємо на прикладі:

Essay Topic: More than even before, married couples today are choosing not to have children. These couples say that children bring more misery than joy. Do you believe that the advantages of having children outweigh the disadvantages? Or, do you think that married couples have a better life without children? In a brief essay, discuss both positions and explain which position you support.

Тести із закритими завданнями з іноземної мови – це завдання з варіантами відповідей, серед яких може бути одна правильна відповідь, або декілька. Суттєво, щоб була хоч одна правильна відповідь, оскільки ця форма завдань побудована за принципом: вибір правильної відповіді веде до правильного висловлювання, а вибір неправильної – до неправильного; третього варіанта не існує. До завдань такої форми відносяться тестові завдання: з множинним вибором (Multiple-Choice), в яких учні повинні визначити, чи відповідає запропоноване твердження інформації в тексті (True-False), на знаходження відповідностей між двома параметрами (Matching), на заповнення пропусків (Fill-in-the-Blank). Для наочності наведемо приклади, вміщені в американському посібнику TOEFL (Score Higher on the English Proficiency Test Required by US and Canadian Colleges) і розроблені для підготовки учнів і студентів до складання стандартизованого іспиту з англійської мови, для яких вона не є рідною [2, с. 10–12]:

Тестові завдання з множинним вибором (Multiple-Choice)

I. Directions. In this part each problem consists of an incomplete sentence. Below the sentence are four choices, marked (A), (B), (C), (D). You should find the one choice which best completes the sentence. Mark your choice on the answer sheet.

1. Because the United States has little tin, _____ produced in the rest of the world.
tin is used, (B) it uses tin, (C) uses of tin, (D) uses tin

The correct answer to the example is (B)

2. Among the astronomers of ancient Greece two theories _____ concerning the place of the earth in the universe.

(A) developing, (B) in development, (C) developed, (D) which they developed

The correct answer to the example is (B)

3. The largest meteorite on display is in the American Museum in New York City, _____
over 34 tons.

and it weighs, (B) it weighs, (C) its weigh is, (D) which it weighs

The correct answer to the example is (A)

Проаналізувавши кілька підручників з англійської мови, якими користуються учні неангломовних національностей (китайці, японці, іспанці, португальці, індійці, росіяни, українці та ін.), у школах США з метою її вивчення [1; 8; 9; 11]), нам вдалося встановити, що функціонування системи тестового контролю в цих підручниках реалізується на різних етапах за допомогою різних форм, видів і прийомів. Проведення тестового контролю здійснюється на таких етапах:

- наприкінці уроку;
- після завершення роботи над темою;
- наприкінці півріччя чи навчального року;
- після завершення окремого періоду навчання в школі (початкової школи, середньої школи, старшої школи).

Це вказує на те, що цілі тестового контролю співвідносяться з етапами оволодіння учнями іншомовним матеріалом і контроль проводиться наприкінці того відрізка навчального процесу, за який відбулося його засвоєння. Для цього у підручниках передбачені відповідні тестові завдання для визначення якості успішності учнів. Нашу увагу привернув той факт, що відповідно до етапу контролю у підручниках використовується певний вид тестування: наприкінці уроку – поточне тестування; після завершення над темою – тематичне, наприкінці півріччя чи навчального року – рубіжне, після завершення окремого періоду навчання – підсумкове. А це зумовлює, щоб тестовий контроль навчальних досягнень учнів у підручниках з іноземної мови представлений такими видами: поточне, тематичне, рубіжне і підсумкове тестування. Отже, види тестового контролю визначаються особливістю вищеназваних етапів і зумовлюються своєрідними характеристиками на певному ступені навчання. У зв'язку з тим, що в системі середньої освіти США таких ступенів три (початкова, основна і старша школи), то кожний із ступенів є завершеним у часі періодом навчання, який, відповідно, складається з визначених вище етапів. У межах кожного ступеня використовується тестовий контроль різних видів.

1. Під час проведення поточного тестового контролю його мета – визначити рівень навчальних досягнень учнів в опануванні навчальним матеріалом на рівні окремої навички або вміння впродовж уроку. Результати тестування на цьому етапі ще не свідчать про загальний рівень навчальних досягнень учнів, оскільки процес навчання не завершився. Проте вчитель отримує інформацію про рівень успішності учнів для прийняття рішення про перехід до вивчення наступної порції матеріалу і, в разі необхідності – про корекцію методів і прийомів навчання в подальшій діяльності. Наведемо приклад тестового завдання, вміщеного в одному з підручників [10, с. 8]:

Education

1	2	3		4	5	6
7				8		
9			10			
		11		12	13	
					14	
15			16	17		
		18				

Across

- Learner; one who studies
- Opposite of *bottom*
- Female deer
- Preposition meaning «over and in contact with»
- For example (Latin abbreviation)
- And the others (Latin abbreviation)
- Exclamation of surprise
- Test; inspect closely
- Not ever

Down

- Tales; short fictional
- 2,000 pounds
- Opposite of down
- Rim; border; lip
- Negative response; opposite of yes
- Instructor
- Conjunction used with the comparative adjectives and adverbs
- Vocal or musical sound; a particular pitch in an intonation
- Objective case of the pronoun
- Roman numeral for *four*

Впродовж серії уроків учні опановують матеріал у межах певної теми, після чого проводиться тестування, мета якого – визначити рівень навчальних досягнень учнів в оволодінні вміщенням в підручнику матеріалом. Розглянемо це на прикладі роботи з текстом:

Directions: Read the story and answer the questions (short-answer test) [11, с. 95–96].

Roger and His Terrible Morning

Roger had a bad morning yesterday. He got up late, missed the school bus and walked to school. He arrived late for school, went to the principal's office, and got a hall pass. He went to his locker to get his books, but he forgot his locker combination. He went to his first period class without his books. His teacher asked for the homework. His teacher looked at Roger's assignment and said «I m sorry, Roger. You did the wrong assignment. I assigned page 67, but you did page 76». Roger had a big headache!

1. Did he take the school bus to school? 2. Did he arrive late for school? 3. Did he go to the guidance counselors office? 4. Did he get a hall pass? 5. Did he get his books from his locker? 6. Did Rogers teacher assign page 76? 7. Did Roger do the correct homework assignment? 8. Did Roger have a headache yesterday morning?

3. Наприкінці чверті (півріччя, навчального року) здійснюється рубіжне тестування. На основі його результатів можна прогнозувати успішність навчання в наступному періоді (чверть, рік). За результатами тестування визначається рівень успішності учнів з іноземної мови. Подамо це на окремому прикладі.

Directions: The following sentences have been removed from the text below. Read the text and decide which sentence goes in each of the numbered gaps (organizing test) [12, с. 17 – 18].

A. Since starting his new film – Rent-A-Call – Mr Benz has received hundreds of calls from potential clients.

B. One man wanted to be telephoned by a woman asking him out to the theatre in order to make his wife feel jealous.

C. This idea came to him earlier this year after noticing how many Germans have mobile phones – but that very few ever get called on them.

Rent-A-Phoncall

Joachim Benz, a German businessman, will telephone customers on their mobile phones when they want to talk about whatever they want (1). Mr Benz, who is twenty-nine, said, «It struck me that also the reason for displaying these phones was to create an impression of being incredibly important and busy, there was no point in having one if it never rang» (2). Most have been businessman anxious to impress colleagues or clients by having their mobile phone ringing at a vital moment in the negotiations. Inquires have also come from people wanting to put on an act for a new boyfriend or girlfriend (3).

4. Результати підсумкового тестування дають можливість визначити рівень сформованості в учнів комунікативної компетенції, її відповідність вимогам програми. Зазвичай, тут широко використовується такі види тестів, що передбачають творчу роботу учнів як в усній так і в писемній формі, наприклад: підготувати доповідь з певної теми; проаналізувати, піддати критиці чи подати своє бачення щодо певної інформації; підготувати своєрідний репрезентаційний матеріал з певної теми; розробити проект; написати твір тощо. Наведемо приклад:

Write out your daily schedule. List everything you do during the day. Be exact! Use hours and minutes. Share your schedule with a classmate. How are your schedules the same? How are they different? In different parts of the world, people look at time in different ways. In some places, trains and buses always run on schedule. In some places, trains and buses are always late. In other places, there aren't any schedules for trains or buses. In some countries, people arrive at parties on time. In other countries, they arrive early or late. Find out about time in different cultures. Interview three people from different countries. Ask these questions and make up your own questions. Take notes during your interviews.

- 1) Do people arrive at school on time?
- 2) Do people arrive at work on time?
- 3) Do people arrive at appointments on time?
- 4) Do people arrive at parties on time?
- 5) Do trains and buses run on schedule?
- 6) Do movies begin on time?
- 7) Do sports events begin on time?
- 8) Do workplaces use time clocks or timesheets?

ЗА РУБЕЖЕМ

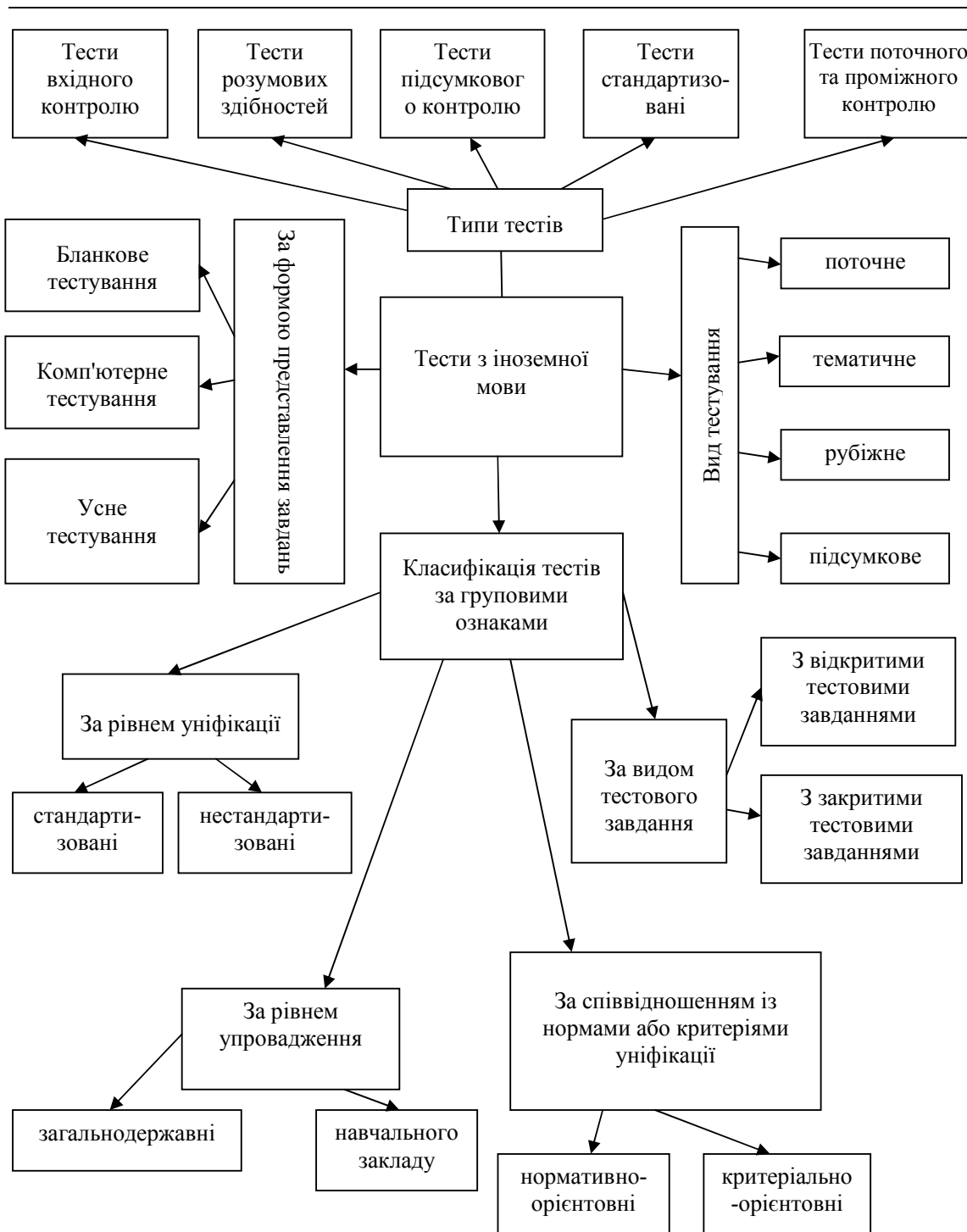

Табл. 1. Тести з іноземної мови та їх класифікація за груповими ознаками в середніх школах США

За результатами проведеного нами аналізу визначені найпоширеніші види тестів, які використовуються у змісті підручників з іноземних мов у школах США: 1) multiple choice tests (тести з множинним вибором); alternative tests (тести на вибір правильної відповіді з двох запропонованих); true-false tests (тести, в яких учні повинні визначити відповідність запропонованого твердження інформації в тексті); recognition tests (тести на розпізнавання); matching tests (тести на знаходження відповідностей між двома параметрами, спираючись на

інформацію, подану в тексті); short-answer tests (тести, які потребують відповіді на одне-два запитання); completion or gap-filling tests (тести у вигляді речень, які мають пропущені частини, котрі учні повинні відновити на основі інформації, що отримали з тексту); rearrangement tests (тести на групування фактів і виокремлення зайвих слів); organizing tests (тести, в яких необхідно відновити логічну послідовність речень чи абзаців для отримання зв'язного тексту); supplementary or cloze tests (тести для відновлення деформованого тексту, в якому пропущені окремі слова); essay tests (тести, що потребують від учня розташування, інтегрування, інтерпретування матеріалу і висловлення власної думки); crossword tests (тести у вигляді кросвордів).

Залишилося підсумувати, якими методами здійснюються всі вищенаведені засоби оцінювання, що використовуються вчителями на уроках іноземної мови в середніх школах США. Найчастіше використовуються наступні методи:

– *усне опитування*, що проводиться з метою визначення комунікативної іншомовної компетенції;

– *бланкове тестування (pencil – pen testing)*, яке передбачає, що учасники тестування відповідають на тестові завдання шляхом внесення олівцем або ручкою відповідей у спеціальні бланки відповідей, і застосовується переважно з метою визначення мовленнєвих навичок і вмій (читання, аудіювання, письма);

– *комп'ютерне тестування (computer-based testing)*, яке характеризується тим, що тестові завдання зберігаються в базі даних комп'ютера і відображаються на дисплеї, а відповіді вводяться екзаменованим безпосередньо з клавіатури комп'ютера для подальшого їх опрацювання; результати виводяться зразу після закінчення тестування. Використовується як один з методів проведення тестового контролю з метою визначення мовленнєвої компетенції.

Для кращого розуміння цих процесів зобразимо їх схематично (табл. 1).

Отже, проведені дослідження з проблеми встановлення основних видів і типів тестів у педагогіці середньої школи США дозволили нам дійти висновку, що: 1) тестовий контроль іншомовної компетенції реалізується за допомогою п'яти типів тестів: achievement tests, progress tests, placement tests, proficiency tests, aptitude tests, які використовують залежно від того, яку інформацію потрібно отримати вчителю про стан навченості учнів; 2) класифікація тестів здійснюється відповідно до їхніх якісних характеристик, змісту, способу визначення балів, мети використання; 3) зміст тестових завдань значною мірою залежить від етапу, на якому здійснюється навчання учнів: поточне, тематичне, рубіжне, підсумкове; 4) тестові завдання у змісті підручників характеризуються різновидом форм і прийомів, які залежать від цілей, об'єктів і етапів контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. The original Summer Bridge Activities. Grade 6: Course-book. / Arnold C., Davis, L., Feist, M., Hansen, A. / Rainbow Bridge Publishing. – Greensboro, North Carolina: 1994, 2003, 2006. – 150 p.
2. Babin E. H., Cordes, C. V., Nichols, H. H. TOEFL / ARKO. – New York., 2005. – 219 p.
3. Bachman L. F., Davidson, F. and Milanovich, M. The use of test methods in the content analysis and design of EFL proficiency tests // Language Testing. – 1996. – Edn. 13. – P. 125–150.
4. Berwick R. and Ross, S. Cross-cultural pragmatics in oral proficiency interview strategies\ In Milanovic, M. and Saville, N., editors, Performance testing, cognition and assessment. – Cambridge University of Cambridge Local Examinations Syndicate and Cambridge University Press, 1996. – P. 34–54.
5. Canale M. and Swain, M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing // Applied Linguistics 1(1). – 1981. – P. 1–47.
6. Kral T. The lighter side of TOEFL: A Teacher's Recourse Book of Fun Activities for students of English as a Foreign Language. – Washington, DC, 1994. – 135 p.
7. Lado R. Language Testing. New York: McGraw-Hill, 1962. – 86 p.
8. Harcourt Family Learning. Language Arts. Grade 8: Course-book. – New York: Spark Publishing, 2003, 2005. – 144 p.
9. Molinsky S. J., Bliss B. Classmates Grade 1: Course-book. – New Jersey: Prentice Hall Regents, 1996. – 136 p.
10. O'Malley J. M., Pierce L. V. Authentic assessment for English language learners. – New York: Addison-Wesley, 1996. – 213 p.
11. «Reading» Grade 6: Course-book. – Columbus: School Specialty Publishing, 1998. – 128 p.
12. Savignon S.J. Communicative competence: theory and classroom practice. 1st edn. Reading, MA. – New York: Addison-Wesley, 1972. – 245 p.